

УДК 625.7

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО СПРИЧИНЯЮТЬ ДТП НА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРОГАХ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ, ТА ПРОПОЗИЦІЇ ПО ЇХ ЛІКВІДАЦІЇ

Поліщук В.П., *д-р техн. наук, професор, завідувач кафедри транспортних систем та безпеки дорожнього руху*

Національний транспортний університет (НТУ)

Нагребельна Л.П., *молодший науковий співробітник відділу безпеки дорожнього руху*

Державне підприємство «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П. Шульгіна» (ДП «ДерждорНДІ»)

Вступ

Відповідно до Конституції України, людина та її життя і здоров'я визначаються найвищою соціальною цінністю. Забезпечення безпеки на автомобільних дорогах є головною проблемою сьогодення. Зменшення рівня аварійності та кількості жертв ДТП – головне завдання дорожніх структур, яке потрібно вирішити. Саме тому, повна і достовірна інформація про причини скоєння ДТП дає можливість планувати заходи для підвищення безпеки дорожнього руху та збереження найголовнішого – людського життя.

З кожним роком кількість ДТП з тяжкими наслідками зростає. Причини є різні і їх безліч.

Масштаби смертності на дорогах у всьому світі та в Україні є край високими, а дорожньо-транспортний травматизм, за даними Першого міжнародного конгресу з питань реформування системи управління безпеки дорожнього руху, знаходиться на восьмому місці серед основних причин смертності і є головною причиною смертності серед молоді віком 15-29 років [1].

Підвищення безпеки дорожнього руху потрібно розглядати як загальнонаціональний пріоритет, спрямований на зниження темпів зростання аварійності порівняно з темпами збільшення автомобільного парку, зменшення тяжкості ДТП і кількості загиблих на дорогах. Кількість загиблих у ДТП в Україні складає чималий відсоток у порівнянні з іншими країнами, а кількість автомобілів в Україні менша, ніж в інших країнах (таблиця 1).

Таблиця 1 – Рівень автомобілізації станом на 2014 рік

Країна	Автомобілізація (авт./1000)	Місто	Автомобілізація (авт./1000)	(%)
США	809	Нью-Йорк	209	-74,2
Німеччина	534	Берлін	317	-40,6
Великобританія	525	Лондон	345	-34,3
Україна	148	Київ	213	43,9

БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Незважаючи на вжиті державою заходи з підвищення відповідальності за порушення законодавства України про дорожній рух, ситуація на автомобільних дорогах кардинально не змінилася.

Аналіз причин, що призводять до виникнення ДТП

Для зменшення ДТП, а особливо кількості загиблих осіб потрібно звертати увагу на безпечну швидкість, адже це швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах. Статистика показує, що за період з 2010 по 2012 рік кількість загиблих у ДТП стрімко зросла, а з 2012 року поступово знижується (рисунок 2).

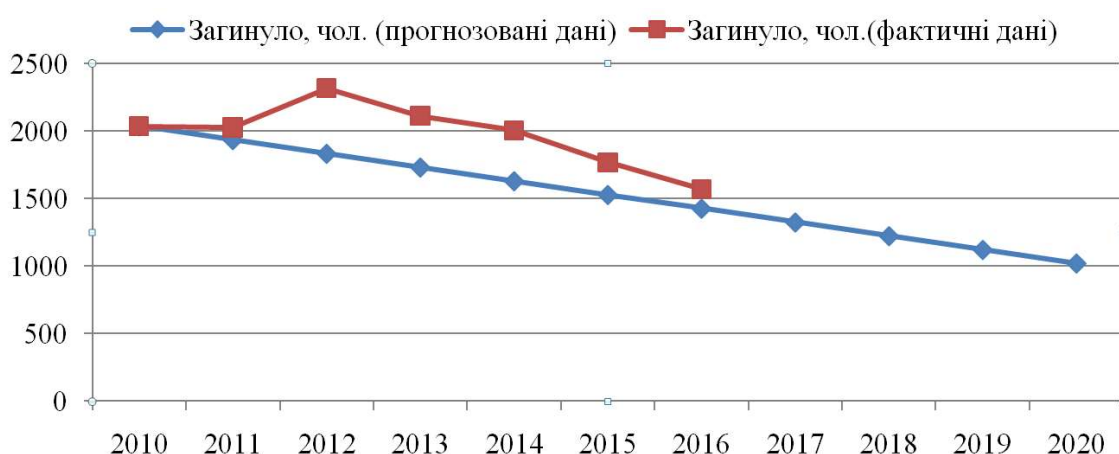


Рисунок 2. Кількість загиблих у ДТП на автомобільних дорогах України за 2010 -2016 роки

Достовірна інформація про статистику ДТП дає можливість планувати заходи щодо підвищення безпеки дорожнього руху на кращій професійній основі.

Слід зауважити, що останнім часом на автомобільних дорогах України з'являється все більше великогабаритних автомобілів, підвищується щільність, швидше зношується дорожнє покриття, утворюється колійність, вибоїни. Водій починає маневрувати, обминаючи дані перешкоди, створюються аварійно-небезпечні ситуації і, як наслідок, виникають ДТП.

До основних причин ДТП відносяться **зіткнення – 56,8%, наїзд на перешкоду – 18,2%, перекидання – 9,6%** (рисунок 3).

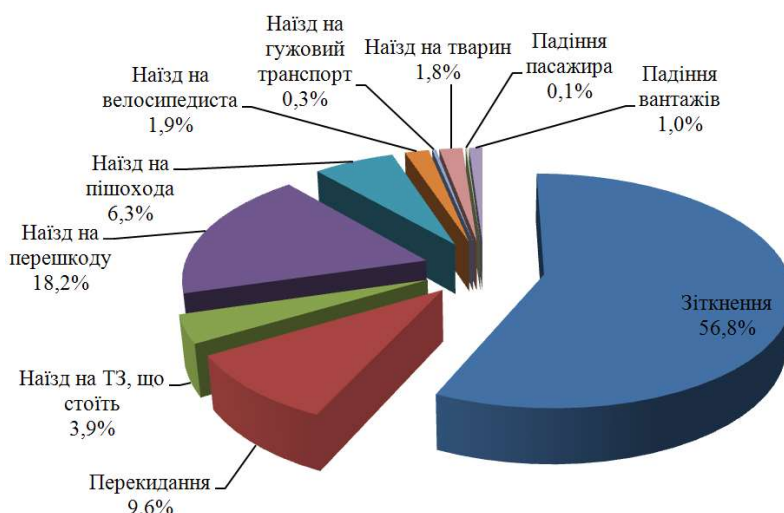


Рисунок 3 – Кількість загиблих у ДТП за видами пригод на автомобільних дорогах України за 2016 рік за даними Галузевої бази даних обліку та аналізу ДТП[2]

Основними причинами **зіткнень** є неправильний розрахунок при об'їзді транспортних засобів з виїздом на зустрічну смугу дороги при русі в крайньому лівому ряду, самовпевненість водіїв, відсутність на рівних прямих ділянках доріг осьової лінії, орієнтуючись на яку, водій не виїжджає на смугу зустрічного руху.

До основних причин **наїзду на перешкоду** відносяться негороджені опори електричного освітлення, неправильна організація дорожнього руху в місцях виконання дорожніх робіт, наявність на проїзній частині сторонніх предметів, а також ямковість та близьке розташування дерев від крайки проїзної частини.

Незадовільний стан доріг, відсутність або неправильне встановлення дорожніх знаків або покажчиків можуть бути прямими або непрямыми причинами дорожньо-транспортних пригод.

Обставини, при яких відбуваються ДТП, дуже різноманітні й часто викликаються декількома причинами. Це і інтенсивне гальмування на слизькій дорозі при підвищеній швидкості руху, і неправильний обгін з одночасним різким маневруванням. Таким чином, до основних причин ДТП можна віднести швидкість і стан покриття. Швидкість, яку може розвивати автомобіль на дорозі, залежить від взаємодії шин коліс з поверхнею дорожнього покриття. Зчіпні якості покриття визначаються після будівництва, під час здачі автомобільної дороги в експлуатацію. Перевірку зчіпних властивостей виконують дорожніми приладами, в основу яких покладено розрахунок коефіцієнта зчеплення.

Заходи щодо зменшення кількості ДТП та тяжкості їх наслідків

Для зниження аварійності велику роль відіграє швидкість. Для цього потрібно лише дотримуватися Правил дорожнього руху (ПДР), внести зміни, які б встановили ліміт швидкості для водіїв в населених пунктах. Важливо також до Кодексу про адміністративні правопорушення ввести штраф за перевищення швидкості на 10 км/год від дозволеної. Кожен водій повинен розуміти: перевищив швидкість на 10 км/год, а не 20 км/год - заплати штраф! Дисципліна в цьому питанні відіграє дуже важливу роль.

У всіх країнах ЄС діє обмеження швидкісного режиму в населених пунктах до 50 км/год. Дослідження довели, що зниження швидкості з 60 км/год до 50 км/год дозволяє знизити рівень травматизму для пішоходів на 90% [3]. Однак місцева влада в містах ЄС, незважаючи на загальне правило 50 км/год, визначає в населених пунктах ті дороги, де можна збільшити максимальну швидкість до 70, 80, 90 км/год, при цьому забезпечивши безпечний проїзд.

Крім того, можна зробити обмеження швидкості в певному часовому проміжку. Так, наприклад, в Польщі обмеження швидкості 50 км/год на дорогах населених пунктів за загальним правилом діє з 6.00 до 23.00. У нічний час швидкість автомобілів може досягати 60 км/год. [3]. Цей досвід цілком можна впровадити і у нас.

Ще одним важливим критерієм зниження кількості ДТП вважаються правильно облаштовані пішохідні переходи. Пішохідні переходи з підсвіткою, продубльовані знаки дозволяють істотно підвищити видимість пішохідного переходу для водіїв. Також пішохідні переходи потрібно або «підняти» над рівнем проїзної частини, або облаштувати острівцями безпеки, а також встановити жовтий миготливий світлофор. Все це, за статистикою, знижує рівень ДТП на переходах до 70%.

У країнах Європи і Північної Америки на в'їздах у населені пункти застосовуються інженерні рішення для примусового зниження швидкості водіїв (Traffic calming measures). Такі заходи безпеки добре себе зарекомендували, адже проїхати обмежувачі зі швидкістю більше 50-60 км/год неможливо [3].

На відміну від поширених в Україні засобів обмеження швидкості - «лежачих поліцейських», Traffic calming measures не мають негативного впливу на технічний стан автомобіля і не створюють незручностей для пасажирів.

Увагу слід приділити інформаційно-вказівним знакам в населених пунктах. Ці знаки повинні давати водіям необхідну інформацію для правильного орієнтування. Це важливо і для транзитного транспорту, щоб правильно вибрати маршрут і здійснити необхідні маневри.

Особливу увагу потрібно звернути на кількість зовнішньої реклами вздовж проїзної частини. Реклама, яка заповнила наші вулиці і дороги, відволікає увагу водіїв. В результаті відбуваються ДТП, причиною яких є водій, який відволікся на зовнішню рекламу і невчасно відреагував на дорожню обстановку

У європейських стандартах розміщення реклами на дорогах, та будь-яку відволікальну інформацію заборонено.

Нажаль, дорожньо-транспортні події призводять не тільки до великих матеріальних втрат. Внаслідок ДТП на дорогах України гине велика кількість людей. І якщо матеріальні втрати ми можемо відновити, то життя дається нам тільки один раз.

Висновки

Взявши до уваги та проаналізувавши всі вище перераховані фактори, які призводять виникнення ДТП, а також професійно спланувавши заходи для їх ліквідації, можна стверджувати, що ефективність від впровадження цих заходів забезпечить оптимальні умови для мінімізації виникнення ДТП.

У європейських країнах вищеперераховані заходи вже діють тривалий час і мають велику ефективність у зниженні кількості ДТП, а особливо тяжкості їх наслідків. Впровадивши цей досвід у нашої країні та за умови дотримання Правил дорожнього руху усіма його учасниками, ми зможемо досягти зниження ДТП, особливо з тяжкими наслідками, та зберегти життя наших громадян.

Література

1. Перший міжнародний конгрес з питань реформування системи управління безпеки дорожнього руху, м. Київ. Підсумкова резолюція. https://uccr.org.ua/media/filemanager/Resolution_END_20.06.17.pdf
2. Т.В. Бондар. Аналіз причин виникнення аварійності – шлях до обґрунтованого планування заходів з підвищення безпеки руху. Автошляховик України. 4'2010. С.45–46.
3. <http://biz.nv.ua/ukr/experts/kava/jak-zniziti-avarijnist-na-dorogah-1439142.html>